

## Tárcza.

## Jókedvü erdész, rosszkedvü pap.\*)

Irta: *Bársony István.*

A T—i „Susogó“ erdő egy kicsit messze esik a falutól, pedig nagy a területe s így annál inkább folytonos felügyeletre szorul.

Ezt pedig nem lehet másfél óra járásnyiról kellőképen gyakorolni, így hát az uraság oda építtetett egy csinos erdészlakást az országút mellé, ki az erdőszélbe. Itt lakott Kócz Zsiga, a jókedvü erdész, a ki úgy megszerette a magányt, meg az ő agglégénységéhez illő csendet, hogy bizony még misére is ritkán látogatott el T.-ba.

Nem jó szemmel nézték ezt a t—i parasztok, minthogy nagyon istenfélő népség az; de kivált a pap haragudott Kóczra, hogy olyan rossz példát ad az urasági eselédeknek, a kerülőknek s a béreseknek. Pedig egyébként jó barátok, valaha iskolatársak voltak; de meg a pap nagyon szeretett vadászni s ez a passziója is összehozta őket.

Ilyenkor nem maradt el soha a kenetes intés: „Meglásd Gazsi, megver még az isten; különben ha meg nem javulsz, előbb-utóbb én is csuffá teszek“.

Szörnyen tetszett ez a beszéd a jókedvü erdésznek. Még biztatta a papot:

— De már azt szeretném látni! Majd én is ott leszek! Megadom a vizit láttatlanba“.

Babos tisztelendő ur nem ilyen vidáman fogta fel. Az ő jámbor lelkének csakugyan fájt, hogy a barátja úgy neki indult a pokol felé vezető utnak, s szent haragjában komolyan gondolta, hogy valami radikális eszközzel megtéríti az istentelen embert.

Az egész esztendőben csak egy nap volt, a mikor Kócz,

\*) Mutatvány kitünő írónknak Bársony Istvánnak, néhány héttel ezelőtt megjelent pompás könyvéből. („Vig világ“. Mulattató történetek, kalandok, adomák a vadász-, erdész- és gazdaéletből, a falu és a pusztá világából. Huszonöt műmelléklettel. Illusztrálta Garai János és Neogrády Antal. — Bpest. 1897. Az Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-társ. kiadása. — Ára diszkötésben 10 frt.)

akarva nem akarva, eljutott a t—i templomba. Mikor tudniillik a földesura névnapján az uradalmi tisztikar, régi szokás szerint, testületileg látogatott el a szentegyházba. Éppen erre a napra virradtak volt a t-iak.

A tisztikar ott gyült össze a plébánosnál, együtt kellett, hogy a templomba induljanak. Az utolsó perczen érkezett meg Kócz egy rozoga szekeren, a mely elé két mesés-soványságu gebe volt fogva. Sohse láttak azok zabot, a jámborok.

A jókedvü erdész pöfékelve szíta a pipáját s alig lehetett rávenni, hogy hagyja már félbe, minthogy a misére kell menni. Babos tisztelendő urat elfogta a méltatlankodás. Per amorem; micsoda czinizmus! no megállj, te jáger! . . .

Béült a tisztikar az első padba, éppen a szószék elé. Kócz valahogy a pad közepére került, jobbfelől és balfelől is körülülték mások. A mennyire lehetett, kinyújtotta a lábát s megadta magát a sorsának. Hiába, ezt a misét már ki kellett állnia.

Kényelmetlen volt ott zsugorodni, de szerencsére a mise nem tartott sokáig. Kócz fészkelődni kezdett, hogy ő már indul, mikor oldalba intette a szomszédja: „hisz még hátra van a prédikáció?”

Egyetlen gondolat vigasztalta Kóczot, hogy talán a papocska is éhes, hát majd siet. Melankólikus ábrázattal ült vissza helyére s elkezdett gyönyörködni a plébános jó öblös hangjában, a mint tele torokkal hirdette a kegyes szentenciákat.

Egy ideig őszintén tetszettek neki az istenes szavak, de hamar megunta s szunynyadozni próbált. A pap erős bariton hangja, a mely ott zugott-bugott a fülébe, hol lágyan alászállva, hol dörgelemesen emelkedve, jó altató dal volt az ő viharedzett idegeinek.

Hohó! mintha egyszer csak a nevéen szólították volna! Felriadt s körülnézett. Az emberek csodálkozva fordultak felé, mintha még sohse látták volna. Bizonyos most már, hogy ő róla van szó; ahol ni, a pap a szószéken megint emlegeti:

„És azok, a kik elhanyagolják a vallást, meg lesznek alázva az isten előtt! Ne vegyetek tehát példát Kócz erdész urról, a ki bizony nem a legvallásosabb azok között, a kiket valaha ösmer-tem!”

— Tyhü! micsoda szent beszéd már ez! — gondolta magában az erdész és megriadva fülelt.

„Pedig hiu dolog minden a *hit* nélkül; hisz meg vagyon írva a prédikátorok könyvében: „ámbár az ember eszik, iszik és él az ő munkájából, mindaz mégis csak az isten ajándéka“, — de ezt Kócz erdész, ugy látszik, meg nem szivlelte még; . . .

Gazsit alig lehetett látni, ugy összezsugorodott a pad közepén. Ha kimehetett volna, bizonynyal megszökik, de így nem tehette, hát csak irult-pírult és türte, a mi még következett:

„A templomba-járás nem tartozik az ő erényei közé, pedig meg vagyon írva a krónikák könyvében; „cselekszik vala az ember gonoszt, mert az urat szive szerint ösmerni nem akará!“ . . .

De már tovább nem volt kíváncsi Kócz Gazsi arra, hogy mit mond még mindent a krónikák könyve, hanem dühösen fölugrott és mindeneknek nagy megbotránkozására, átlépte hosszú lábával az alacsony padott s válla közé huzván bozontos fejét, tüszszögve és izzadva kifurakodott a tömeg közt az isten házából.

A pap sem nyujtotta azután hosszura a szent ígéket, hamar pontot tett valahová és rámondta az ament. De mire hazakerült, még sem találta már Kócz Gazsit; elment ez a két sovány gebéjével talán még az operenciás tengeren is tul, de legalább is a Susogó-erdőig.

Azt alig kell mondani, hogy nagy keserüséget vitt magával; hát még hova növekedett ez a keserőség, a mikor kezdte tapasztalni a különös prédikáció még különösebb hatását.

Az egész környéken elment a hire, hogy milyen istentelen ember a susogói erdész; a babonásabbak hamar ráfogták azt is, hogy az ördöggel czimborál, azért kerüli a templomot; a fiatal leányok kitértek előle, ha messziről látták, nehogy megverje őket a szemével; az öreg asszonyok keresztet vetettek, ha elment mellettök, ezzel akarván megsemmisíteni a varázslat erejét. De még mindez nem lett volna nagy baj, hanem azt vette észre, hogy egy világért nem kap napszámost, sem favágót, sem fuvarost; azt üzente neki mindenki a kerülő által, hogy nem megy olyan embernek dolgozni, a ki kerüli a templomot s a gonosz lélekkel tart.

Kócz Gazsit eleinte ette a méreg; később megijedt maga is a saját rossz hírétől s egyszer csak nagy dühösen és fogcsikor-

gatva elkezdett szépen templomba járni. Be kellett bizonyítania, hogy nincs szerződése a sátánnal.

Hanem a szegény papocskára nem tudott többet jó szemmel nézni.

— No megállj csak, te páter! . . .

\*

Kora tavasszal meglátogatta az uradalmat a jószágigazgató, a ki a városban lakott. Szörnyű fősvény ember volt, halálos gyötrelme a tisztéknek; minden szög, a mit azok a lakásukba beverték, az ő fejének fájt. Persze, hogy a világért sem tűrte volna, hogy valaki az urasági erdőben vadászszék, pedig tavaszi szalonkahuzás idején bizony kijárogatott oda egy-két uri ember, leginkább azonban a t-i plébános.

A mint ott firtat-kajtat a cseh direktor a Kócz Gazsi háza tájékán, egyszer csak meglát az uton egy szekeret, a szekéren egy embert, az ember kezében egy puskát. A szekér a vágás felé tartott.

— Miféle jáger az? — kérdezte Kóczot, gyanakodva.

A jókedvű erdésznek megcsillant valami a szemében, de hirtelen összeszedte magát s ingerültséget szinelve, így szólt:

— Az bizony kérem a t-i plébános, ellövi az lassankint minden özünket, még a sutát is, ha elébe kerül.

A cseh direktor olyat ugrott, mintha őt is meglötte volna már a t-i plébános.

— Micsoda? . . . özet lő? — No, azt most meglessük.

Nem készült már haza, pedig ott állt a négyes fogata a majorban, minden áron orvvadász-papot akart fogni. Főlkapta a puskáját és loholt befelé az erdőbe. Kócz utána. Minthogy a direktor nem ösmerte a járást, utóljára is ő vette át a vezető szerepét. Egy keresztuton megállott és azt mondja a dühöngő csehnek:

— Okvetlenül itt fog visszajönni; én majd egy kicsit feljebb megyek, hogy bennünket el ne kerülhessen.

— Na jól van, csak menjen!

Feljebb is ment, de mikor a direktor már nem láthatta a fák közt, megfordult s egy ösvényen elkezdett futni, mint a nyul. Meg sem állt hazáig. Ott berohant az istállóba, ahol a rekeszben

egy szép őzborjut nevelt a nyár óta. Bak volt, nem sajnálta. Egy kis buldogrevolverrel, a mit mindig a zsebében hordott, hirtelen lelőtte. Alig szólott az a kis pisztoly. Nem volt senkisé a közelben. Kócz hamarosan a vállára lökte a könnyű őzborjut s futott vele vissza az erdőbe. Olyan utakon, amelyeket csak ő ismert, vitte egyenesen a vágásnak egy olyan pontjára, ahol a szalonkázó papnak visszajövet bizonyosan meg kellett fordulnia. Ott aztán ledobta a füre a szegény őzike holttetemét s ravaszul elsompolygott az állására. Nem látta azt senki a jó istenen kívül.

Az idő ezalatt szelesre fordult, nem igen volt huzás, hamar is esteledett; nemsokára hallotta a két lesben álló jáger, hogy a pap, aki alig lőtt egyszer-kétszer, a domboldalban füttyent a kutyájának. Ebből tudták, hogy már haza indul.

Egyszerre csak, a mint a kis erdei rétre ért, nagy szörnyűködésre fakad a közeledő pap.

Kócz kitalálta, hogy vagy ő, vagy a kutyája ráakadt az őzre.

— Pfuj! — hangzott egy párszor a bokrok mögül, — marrsss! . . . hé! takarodsz!

Ez a kutyának szólt, a mely alkalmasint megtépte a vadat. A pap alig tudta elverni róla, bizonyosan nem valami jól nevelt kutya volt az.

Mikor végre megindult, messzire hallatszott, hogyan rugja maga mellől a neveletlen állatot, a mely egyre kapkodott felé. Bizonyosra vette azt Kócz Gazsi, hogy a pap nem hagyja ott az őzet.

Egyszer azután előtűnt a tisztelendő ur meglehetősen gömbölyu alakja, meggörnyedve a szokatlan teher alatt.

A cseh igazgató nem állta ki tovább, előrohant.

— Jó estét kívánok, papom, barátom! Hm! Látom, szerencsével tetszett vadászni, hm!

A pap úgy megijedt, hogy elejtette az őzet.

— Nézze csak, erdész ur, mondta a direktor, milyen szép őzecke, nagyon szép bakoecska, hm! hm!

A pap hebegett valamit, de nem lehetett azt megérteni; Kócz komoran dörmögött, csak a cseh direktor dörzsölte örvendve a kezét.

— Nono, papocska, egyszer csak megfogtunk! . . . Hm! —

De nem teszed máskor, ugy-e? — most mit csináljunk veled? — Mit csináljunk vele? fordult hirtelen az erdészhez.

Köz fontoskodó arczczal vizsgálgatta egy darabig az özet, egy világért sem mert volna a megnémult papra nézni. Végre megszólalt, sötéten, mintha a tizek tanácsának lett volna tagja:

— Fizessen egyszersmindenkorra száz pengő forint büntetés-pénzt.

— Per amorem! Gazsi! — nyögte a pap és ijedten kezdte törölgetni izzadt homlokát.

— Nagyon helyes! száz pengő forintot. De ne mondja, hogy az uraság uzsorás; az uradalomnak nem kell ebből semmi, jótekonny czélra lesz az egész; folytatta a cseh.

A szegény pap kénytelen volt magát mentetetui. A nagyon becsületes embereknek néha megvan az a gyámoltalanságuk, hogy a bünösségnek már a látszata is bénává mereviti őket. Az öz lapoczkáján ott volt a borsónagyságu löseb, véres volt az egész állat és még egészen meleg. Itt csoda történt, s az igazat csak az isten tudná kideríteni. Ha tiltakozik, akkor még megátalkodott gonoszoknak találják hinni, a ki elköveti a bűnt, azután konokul tagadja. Lehajtotta hát inkább a fejét s azzal a vigasztaló gondolattal, hogy hálistennek, legalább jótekonnyczélra lesz, megadással mondta:

— Kifizetem a száz forintot.

Mikor nagy busan elballagott, ránézett Gázsira. Láttá annak az arczán a diabolikus örömet. Megcsóválta a fejét, s egyszerre kiderült az arca:

— Ez a hunczut tudja, hogy nem vagyok bünös, gondolta magában, pedig amit ketten tudunk, az nem maradhat titok. Majd kiszül még egyszer az igazság.

Azután odafordult a jókedvü erdészhez:

— De neked azért mégis muszáj a templomba járnod, — mondta elégülten, s fölemelt fővel ment a szekerehez.